

EREDETI KÖZLEMÉNY, TOVÁBBKÉPZÉS

Egészségügyi dolgozók kiégettségének összefüggése a COVID-19 pandémia alatt észlelt stresszfactorokkal

Dr. NÉMETH Anikó PhD, Dr. IRINYI Tamás PhD

ÖSSZEFOGLALÁS

A vizsgálat célja volt felmérni az egészségügyi szakdolgozók kiégettségének mértékét, a COVID-19 pandémia és az új egészségügyi szolgálati jogviszony miatt kialakult munkahelyi és magánéletbeli stresszorokat, feltárni ezek összefüggéseit.

Anyag és módszer: A keresztmetszeti vizsgálat egy saját szerkesztésű online kérdőívvel történt 2021. elején. 1965 kitöltő válaszáinak értékelése SPSS 23.0 statisztikai programmal, leíró statisztikával, Khi-négyzet és Kruskal Wallis próbával, lineáris regresszió elemzéssel készült ($p < 0,05$).

Eredmények: A megkérdezettek 46,7%-a mutatja a súlyos kiégés tüneteit, ők a munkahelyi és az otthoni stresszorokat szignifikánsan ($p < 0,000$) magasabbnak ítélték meg, mint a jobb lelkiállapotban lévő válaszadók. A burnout magas szintjéhez leginkább a COVID-19 fertőzéstől való félelem, a fertőzöttek ellátása, COVID-19 miatt kiesett kollégák helyettesítése miatti plusz munka, a táppénz körüli bizonytalanság, COVID-19 fertőzés munkahelyről való hazacipelése és a megnövekedett otthoni feszültség járulnak hozzá.

Következtetések: A koronavírus pandémia jelentős terhet rótt az egészségügyben dolgozókra, mely tovább rontotta a lelkiállapotukat. Ehhez még hozzájárult a pandémia kellős közepén megjelenő új egészségügyi szolgálati jogviszonnyal kapcsolatos kormányrendelet is.

Kulcsszavak: egészségügyi szakdolgozók, kiégés, COVID-19, egészségügyi szolgálati jogviszony

Health care workers' burnout during the COVID19 pandemic

Aniko NÉMETH PhD, Tamas IRINYI PhD

SUMMARY

The aim of the study: The study aimed to assess the level of burnout, the stress caused by the COVID19 pandemic and the changes in the Hungarian health care system, furthermore to shed light on the connections between these factors.

Methods and materials: The cross-sectional study was conducted through a self-constructed online survey at the beginning of 2021. Nineteen-hundred-sixty-five answers were received and analysed with SPSS 23.0. Descriptive statistics, chi-square, Kruskal-Wallis tests and linear regressions were calculated ($p < 0.05$).

Results: Severe burnout was present by 46.7% of the participants and they reported higher levels of workplace and personal stress compared to those with better psychological status ($p < 0,000$). The main contributors of high levels of burnout were the fear of COVID19 contamination, taking care of the infected, elevated work load because of COVID19 sick-leaves, uncertainty of the payment of sick-leave, fear of taking the COVID19 home and the elevated levels of tension at home.

Conclusions: The COVID19 pandemic put a great burden on the health care workers causing a decline in their basically bad psychological state. This was deepened by the new health care regulation introduced during the pandemic.

Keywords: health care workers, burnout, COVID19, new health care regulation

DR. NÉMETH Anikó PhD
egyetemi okleveles ápoló,
főiskolai docens, Szegedi
Tudományegyetem
Egészségtudományi és
Szociális Képzési Kar
TOB elnök, MESZK Csongrád-
Csanád Megyei Területi
Szervezet
ORCID azonosító:
0000-0002-9329-1809

DR. IRINYI Tamás PhD
egyetemi okleveles ápoló,
Szegedi Tudományegyetem
Pszichiátriai Klinika elnök,
MESZK Csongrád-Csanád
Megyei Területi Szervezet

Levelező szerző
(correspondent):
DR. NÉMETH Anikó;
E-mail cím:
nemetha@etszk.u-szeged.hu

Beérkezett: 2021. február 16.
Elfogadva: 2021. március 12.

Bevezetés

Az elmúlt egy év nagyon nagy terhet rótt az egészségügyi szakdolgozókra. A COVID-19 hazánkban való megjelenése óta az egészségügyre az eddigiek-nél is nagyobb teher hárult, mely tovább fokozta a

szakdolgozók leterheltségét. A burnout körükben való jelenléte nem újkeletű. A korábbi években számtalan hazai felmérés foglalkozott a rossz lelkiállapotukkal (a teljesség igénye nélkül: Piko, 2006; Palfi et al., 2008; Irinyi & Németh, 2010; Németh & Irinyi, 2012; Irinyi et al., 2017).

A COVID-19 pandémia jelentős stresszforrásként szerepel az egészségügyi dolgozók életében, mivel sok, súlyos állapotban lévő beteget kell ellátniuk. A járvány fellángolásának kezdetekor még nem álltak rendelkezésre megfelelő gyógyszerek a kezeléshez, és védőoltás sem a megelőzéshez, így az egészségügyi dolgozók joggal féltek a megfertőződéstől, illetve a fertőzés hazacipelésétől (Greenberg et al., 2020; Wu et al., 2020). Ezen kívül magáról a kórokozóról is alig álltak rendelkezésre információk, melynek következtében az egészségügyben dolgozók gyakran védtelennek érezték magukat a COVID-19 vírussal szemben (Kisa, 2020).

A 2020-as évben külföldi kutatók már vizsgálták a COVID-19 pandémiával összefüggésben az ápolók, egészségügyi szakdolgozók lelkiállapotát, kiégtségének mértékét. A kínai Wuhan-ban 1324 olyan ápolót vizsgáltak, akik közvetlenül részt vettek a COVID-19 fertőzöttek ellátásában. 60%-ot meghaladta azon megkérdezettek aránya, akiknél mérsékelt vagy magas szintjét mutatták ki a burnoutnak. Ezen felül 40%-uk tapasztalt szorongást és 45%-uk depressziót. Jelentős részük féltette családtagjait egy esetleges COVID-19 fertőzéstől, amit munkájukból kifolyólag hazavihetnek, illetve az ebből eredő esetleges halálozástól való félelem is megjelent körükben (Deying Hu et al., 2020). Egy iráni felmérésben összehasonlították a COVID-19 fertőzöttekkel foglalkozó ápolók csoportját olyan ápolókkal, akik nem vettek részt a fertőzött emberek ellátásában. Azt találták, hogy a munkahelyi stressz és a kiégés szignifikánsan magasabb volt a fertőzöttek között dolgozó ápolók körében (Hoseinabadi et al., 2020). Egy olasz felmérés szerint a COVID-19 fertőzött betegeket ellátó egészségügyi személyzet fokozott pszichológiai nyomásnak volt kitéve a munkája során, és kiégtségének szintje magasabb volt, mint az egészségügy más területén dolgozóké (Barello et al., 2020). Szintén erre a megállapításra jutottak Szingapúrban Chor és munkatársai (Chor et al., 2020), valamint Portugáliában Duarte és munkatársai (Duarte et al., 2020).

A koronavírus okozta többlet terhek mellett az új egészségügyi szolgálati jogviszonnyal kapcsolatos hírek, intézkedések is nagy vihart kavartak az egészségügyben dolgozók körében (528/2020. (XI.28.) Korm. rendelet).

Vizsgálatunk célja volt felmérni, hogy az egészségügyi szakdolgozóknak milyen munkahelyi és otthoni stresszfaktorokkal kellett szembenézniük a COVID-19 pandémia kezdete óta, és ezek milyen összefüggésben vannak a dolgozók burnout szintjével. Feltételeztük ugyanis, hogy a nagyobb mértékben kiégett szakdolgozók sokkal stresszesebbnak

élték meg az elmúlt 12 hónapot. A munkahelyi és otthoni stresszfaktorokat az elmúlt egy év történései alapján határoztuk meg, melyek a koronavírussal és az új egészségügyi szolgálati jogviszonnyal kapcsolatosak voltak.

Anyag és módszer

Keresztmetszeti vizsgálatunkat 2021.01.21. – 02.05. között végeztük egy saját szerkesztésű önkitöltős kérdőívvel, melyet a Magyar Egészségügyi Szakdolgozói Kamara tagjai között terjesztettünk online felületeken. A kérdőív a szociodemográfiai kérdéseken túl tartalmazta a kiégést (Pines & Aronson, 1981) és a munkahelyi bizonytalanságot (Németh et al., 2013) mérő kérdéscsomagokat, illetve saját készítésű kérdéseket, melyekkel a munkahelyi és az otthoni stresszfaktorokra kérdeztünk rá a COVID-19 fertőzéssel és az új egészségügyi szolgálati jogviszonnyal kapcsolatban. A kérdőív kitöltése névtelen és önkéntes volt, a válaszadók semmilyen módon nem beazonosíthatók.

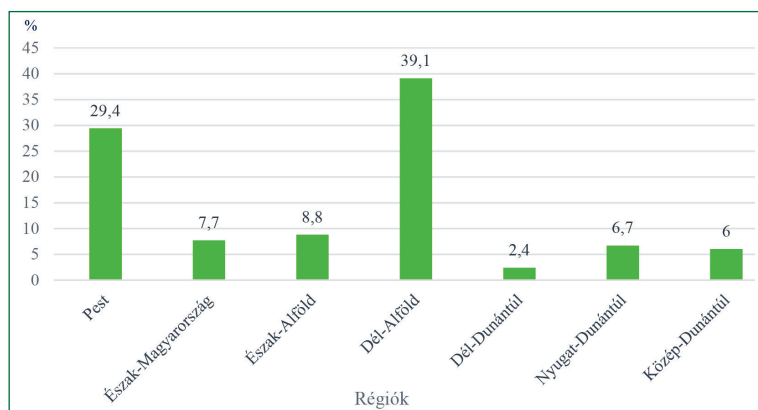
2012 fő töltötte ki a kérdőívet. 47 fő válaszadót zártunk ki a következő okok miatt: dupla válaszadás, nem egészségügyi szakdolgozói képesítés, nyugdíj, melyhez nem társul munkavégzés; GYES/GYED, melyhez nem társul munkavégzés; külföldön végzett munka. Így összesen 1965 válaszadó válaszait elemeztük. Az egészségügyi szakdolgozói képesítések meghatározásához a 63/2011. NEFMI rendeletet vettük alapul.

Az adatfeldolgozást és elemzést Microsoft Excel és SPSS 23.0 for Windows statisztikai programmal végeztük. A leíró statisztika mellett Kruskal Wallis tesztet, Khi-négyzet próbát és lineáris regresszió analízist végeztünk, és minden esetben $p < 0,05$ eredményt tekintettünk szignifikánsnak.

Eredmények

Az 1965 válaszadó átlag életkora 45,42 év ($SD=9,976$; $Min=18$; $Max=72$), 5,6%-a férfi, 94,4%-a nő. Átlag 23,58 éve ($SD=11,856$; $Min=0,5$; $Max=50$) dolgoznak az egészségügyben. A kitöltők 35,5%-a Csongrád-Csanád megyében dolgozik, 29,4%-a Pest megyében. A többi megyéből 5,1% vagy az alatti kitöltés érkezett, a legkevesebb (0,6%) Vas és Tolna megyéből. A megyékből érkezett válaszok egyenlensége miatt a kitöltők eloszlását régióként ábrázoljuk, de itt is látható a nagyfokú különbség Pest és Dél-Alföld javára (**1. ábra**).

A kitöltők 20%-a alapellátásban, 24,6%-a járóbeteget-ellátásban, 55,4%-a fekvőbeteg-ellátásban dolgozik, 76,2%-uk teljes állású közalkalmazottként.

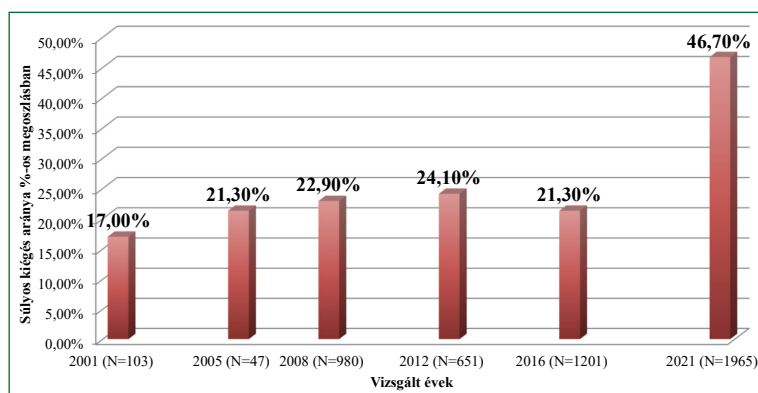
1. ábra: Kérdőívet kitöltők megoszlása régiók szerint (N = 1965)

Kiégésre vonatkozó eredmények

A kiégést mérő skála (Pines és Aronson, 1981) alapján, a megkérdezettek 8,4%-a tartozik az „örökös eufória” és 21,7%-a a „jól csinálja” csoportba. Ők azok, akiknél nincsenek jelen a kiégés tünetei. 23,2% tartozik a „változtatás szükséges” csoportba. Náluk már jelentkeznek a kiégés tünetei, és beavatkozás nélkül hamarosan kialakul a teljes kiégettség állapota. A válaszadók 46,7%-a a „kezelés szükséges” csoportba került, vagyis ők már a krízis szintű kiégés állapotában vannak. Figyelemre méltó ez az eredmény, mivel a korábbi években több kutatást is végeztünk a kiégés mérésére ezzel a kérdéscsomaggal (Irinyi & Németh, 2010; Németh & Irinyi, 2012; Irinyi et al., 2017), és lineáris emelkedés volt megfigyelhető 2016-ig. Azonban az elmúlt 4 évben megduplázódott a súlyos kiégésben szenvedők aránya, mely valószínű, hogy az elmúlt év történéseinek (is) köszönhető (**2. ábra**).

Munkahelyi stresszforrások és kiégés kapcsolata

A munkahelyi stresszforrások felmérésére egy 15 kérdésből álló kérdéssorozatot állítottunk össze („Az

2. ábra: Súlyos kiégés aránya a szakdolgozók körében 2001-2021

utóbbi 12 hónapban mennyi stresszt okoztak munkahelyén az alábbi tényezők?”). Ezek a kérdések az elmúlt év történéseire fókuszáltak, és 1-5-ig terjedő skálán kellett megjelölni a stressz mértékét: 1=semmit, 2=keveset, 3=valamennyit, 4=sokat, 5=rendkívül sokat. Az egyes kérdésekre adott válaszok arányát az **I. táblázat** szemlélteti. A koronavírussal kapcsolatos kérdések közül magától a fertőzéstől való félelem kapta a legnagyobb átlagpontot (3,99) az ötfokozatú skálán.

Jól látható, hogy az új egészségügyi szolgálati viszony bevezetése, és az ahhoz tartozó kérdések esetében négy feletti átlagpontszámot értek el a válaszadók, ami azt jelenti hogy ez nagyobb stresszforrást jelentett számukra, mint a COVID-19 fertőzéshez kapcsolódó kérdések.

Kruskal Wallis próbával megvizsgáltuk, hogy a kiégés négy kategóriájába tartozó válaszadók között van-e jelentős különbség a 15 kérdésre adott válaszok megoszlásában. Mind a 15 esetben azt találtuk, hogy minél súlyosabb fokú kiégésben szenved valaki, annál nagyobb stresszt okoztak munkahelyén a felsorolt tényezők. Mind a 15 kérdésnél $p < 0,000!$

Azonban azt, hogy a 15 stresszforrás közül melyik járul hozzá ténylegesen a kiégés mértékének az emelkedéséhez, lineáris regresszió analízissel lehet megmondani. Az eredmény a **II. táblázat**ban látható. A 15 stresszforrásból 7 rendelkezik erős magyarázó erővel (dőlttel kiemelve a szignifikancia értékek), vagyis ezek járulnak hozzá leginkább a kollégák magas kiégettségi szintjéhez: A COVID-19 fertőzéstől való félelem; A COVID-19 fertőzött betegek ellátása; Egy lehetséges áthelyezés COVID-19 részlegbe/kórházba; Közvetlen kolléga COVID-19 fertőzöttsége; COVID-19 miatt kiesett kollégák helyettesítése miatti plusz munka; COVID-19 fertőzés miatt szükséges táppénz körüli bizonytalanság; Az orvosi és a szakdolgozói bérek eltávolodása.

Magánéleti stresszforrások és kiégés kapcsolata

A magánéleti stresszforrásokra vonatkozó 7 db kérdést a koronavírussal kapcsolatban tettük fel („Az utóbbi 12 hónapban mennyi stresszt okoztak életében az aláb-

I. táblázat: Munkahelyi stresszforrások (%) (N=1965)

Az utóbbi 12 hónapban mennyi stresszt okoztak munkahelyén az alábbi tényezők?	semmit	keveset	valamennyit	sokat	rendkívül sokat	átlag pont
	%					
A COVID-19 fertőzéstől való félelem?	3,1	8,2	15,3	33,7	39,7	3,99
A COVID-19 fertőzött betegek ellátása?	6,6	10,1	17,2	31,8	34,3	3,77
Egy lehetséges áthelyezés COVID-19 részlegbe/kórházba?	9,1	10,1	15	23,8	42	3,79
Tényleges áthelyezés COVID-19 részlegbe/kórházba?	23,8	9,8	11,8	19,6	35	3,32
Közvetlen kolléga COVID-19 fertőzöttsége?	6	11,1	19	32,3	31,6	3,72
COVID-19 miatt kiesett kollégák helyettesítése miatti plusz munka?	10,4	10,4	16,2	27,5	35,5	3,67
COVID-19 fertőzés miatti fizetés kiesés?	18,8	11,3	13,3	23,3	32,3	3,41
COVID-19 fertőzés miatt szükséges táppénz körüli bizonytalanság?	12,7	10,4	13,4	24	39,5	3,67
Védőeszközök hiánya?	11,5	12,5	18	26,3	31,7	3,54
Nem megfelelő védőeszközök?	11,4	13	16,8	26,4	32,4	3,55
Bizonytalan és kevés információ a COVID-19-ről?	7,4	10,8	18,5	28,8	34,5	3,72
Az új egészségügyi szolgálati jogviszony bevezetése?	4,1	3	7,3	16,4	69,2	4,44
Új szolgálati jogviszony miatti jövőkép bizonytalansága/módosulása?	4	3,2	6,4	15,1	71,3	4,47
Új szolgálati jogviszonyhoz kapcsolt bérkompenzáció elmaradása?	3,8	3,1	6,2	16,7	70,2	4,46
Az orvosi és a szakdolgozói bérek eltávolodása?	3,2	3,3	9,8	19,8	63,8	4,38

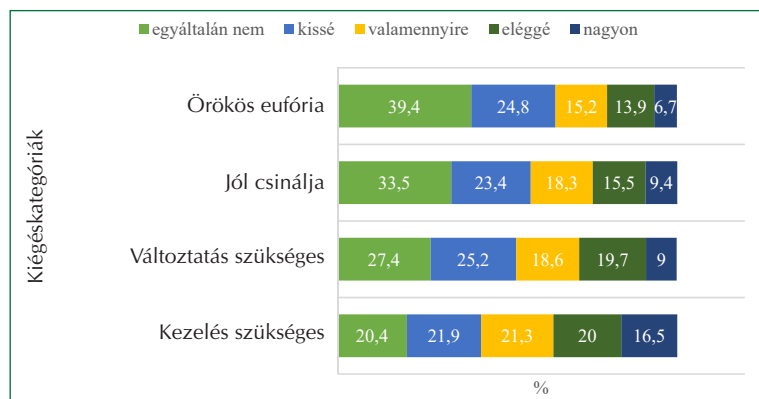
II. táblázat: Munkahelyi stresszorok lineáris regressziós elemzése

Coefficients ^a					
	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	sig
	B	Std. Error	Beta		
A COVID-19 fertőzéstől való félelem?	,117	,034	,095	3,464	,001
A COVID-19 fertőzött betegek ellátása?	,075	,031	,068	2,386	,017
Egy lehetséges áthelyezés COVID-19 részlegbe/kórházba?	,070	,031	,070	2,215	,027
Tényleges áthelyezés COVID-19 részlegbe/kórházba?	-,004	,025	-,005	-,182	,856
Közvetlen kolléga COVID-19 fertőzöttsége?	-,071	,032	-,064	-2,209	,027
COVID-19 miatt kiesett kollégák helyettesítése miatti plusz munka?	,183	,027	,183	6,820	,000
COVID-19 fertőzés miatti fizetés kiesés?	-,040	,029	-,045	-1,369	,171
COVID-19 fertőzés miatt szükséges táppénz körüli bizonytalanság?	,090	,031	,095	2,871	,004
Védőeszközök hiánya?	,064	,050	,065	1,260	,208
Nem megfelelő védőeszközök?	,047	,051	,048	,934	,350
Bizonytalan és kevés információ a COVID-19-ről?	,031	,028	,030	1,115	,265
Az új egészségügyi szolgálati jogviszony bevezetése?	-,045	,072	-,035	-,619	,536
Új szolgálati jogviszony miatti jövőkép bizonytalansága/módosulása?	,072	,079	,055	,905	,366
Új szolgálati jogviszonyhoz kapcsolt bérkompenzáció elmaradása?	,010	,055	,008	,186	,853
Az orvosi és a szakdolgozói bérek eltávolodása?	,107	,036	,081	2,942	,003

Dependent Variable: kiégés_összpontszám

III. táblázat: Magánéleti stresszforrások (%) (N=1965)

Az utóbbi 12 hónapban mennyi stresszt okoztak életében az alábbi tényezők?	semmit	keveset	valamennyit	sokat	rendkívül sokat	átlag pont
	%					
Félelem attól, hogy a COVID-19 fertőzést munkahelyéről hazaviszi?	2	5,3	11,3	26,6	54,8	4,27
Családtagok veszélyeztetése COVID osztályra történő áthelyezés miatt?	9,5	7,5	11,7	20,9	50,4	3,95
Félelem attól, hogy egy esetleges COVID-19 fertőzés esetén annak életet veszélyeztető következményei lehetnek?	2,6	6,4	12,1	25,6	53,3	4,21
Félelem attól, hogy a COVID-19 fertőzés miatt elveszítheti valamelyik családtagját?	1,9	4	7,9	20,9	65,3	4,44
Megnövekedett otthoni feszültség?	8,3	11,2	18,2	30,8	31,5	3,66
COVID-19 fertőzés miatti karantén?	12,9	10,6	17,7	25,9	32,9	3,55
Családtagok veszélyeztetése egészségügyben végzett munka miatt?	3,9	6,9	10,9	22,8	55,5	4,19

3. ábra: Kiegészés és a Covid-19 elleni védőoltástól való félelem összefüggése (N=1965)

bi tényezők?). Szintén 1-5-ig terjedő skálán kellett megjelölni a stressz mértékét: 1=semmit, 2=keveset, 3=valamennyit, 4=sokat, 5=rendkívül sokat. A válaszlehetőségeket, és az azokra adott válaszok megoszlását a **III. táblázat** szemlélteti.

A válaszokból egyértelműen kirajzolódott a családtagok féltése, elvesztésüktől való félelem. Ezeknél a kérdéseknél 4 feletti átlagpontszámot értek el a kitöltők.

Szintén Kruskal Wallis próbával vizsgáltuk, hogy a kiegészés négy kategóriájába tartozó válaszadók között van-e jelentős különbség a 7 kérdésre adott válaszok megoszlásában. Mind a 7 esetben azt találtuk, hogy minél súlyosabb fokú kiegészésben szenved valaki, annál nagyobb stresszt okoztak életében a felsorolt tényezők. Mind a 7 kérdésnél $p < 0,000$.

Itt is megnéztük, hogy a hét stresszforrás közül melyek járulnak hozzá ténylegesen a kiegészés mértékének emelkedéséhez. Két esetben találtunk szig-

nifikáns magyarázóerőt (dőlttel kiemelve): Félelem attól, hogy a COVID-19 fertőzést munkahelyéről hazaviszi; Megnövekedett otthoni feszültség (**IV. táblázat**).

Fontosnak tartottuk megkérdezni a szakdolgozókat, hogy mennyire félnek a COVID-19 elleni védőoltás beadásától. A kitöltők 26,5%-a jelezte, hogy egyáltalán nem fél, 23,2%-a kissé, 19,5%-a valamennyire, 18,4%-a eléggé, 12,4%-a pedig rendkívül/nagyon. A kiegészés mértéke és a védőoltástól való félelem jelentős összefüggést mutat ($p < 0,000$):

minél nagyobb fokú kiegészésben szenved valaki, annál jobban fél a védőoltástól. Míg az örökös eufória csoportba tartozók 6,7%-a fél nagyon a védőoltástól, addig a kezelés szükséges csoportba tartozóknak 16,5%-a (**3. ábra**).

Megbeszélés

Kutatásunkkal fel szeretnénk mérni a egészségügyi szakdolgozók kiégettségének mértékét, és azt, hogy milyen stresszforrásokkal kellett szembenézniük a koronavírus hazánkban való megjelenése óta, és ezek a stresszforrások hogyan függtek össze a kiegészéssel, milyen hatással voltak a válaszadók kiégettségének szintjére. A kérdőívünket értékelhetően kitöltő 1965 válaszadó 46,7%-a a krízis szintű kiégettség állapotában van, mely több, mint duplája a 2016-ban kapott 21,3%-os eredményünknek (Irinnyi et al., 2017).

IV. táblázat: Magánéleti stresszorok lineáris regressziós elemzése

	Coefficients ^a				
	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	sig
	B	Std. Error	Beta		
Félelem attól, hogy a COVID-19 fertőzést munkahelyéről hazaviszi?	,124	,044	,093	2,791	,005
Családtagok veszélyeztetése COVID osztályra történő áthelyezés miatt?	,015	,027	,015	,566	,571
Félelem attól, hogy egy esetleges COVID-19 fertőzés esetén annak életet veszélyeztető következményei lehetnek?	-,019	,047	-,015	-,411	,681
Félelem attól, hogy a COVID-19 fertőzés miatt elveszítheti valamelyik családtagját?	-,008	,049	-,006	-,172	,863
Megnövekedett otthoni feszültség?	,348	,030	,330	11,750	,000
COVID-19 fertőzés miatti karantén?	,039	,025	,041	1,599	,110
Családtagok veszélyeztetése egészségügyben végzett munka miatt?	,059	,040	,050	1,459	,145

Dependent Variable: kiégés_összpontszám

Az elmúlt év a COVID-19 pandémia miatt jelentősen megnövekedett terhet rótt az egészségügyi ágazatra, az egészségügyben tevékenykedő szakemberekre. Ezek a terhek nem csak a munkahelyeken jelentkeztek, hanem a dolgozók magánéletében is jelentős stresszforrásként szerepeltek, ezért arra törekedtünk, hogy minél jobban felkutassuk azokat a tényezőket, melyek hatással voltak a dolgozók munkahelyi és magánéleti stressz szintjére. A koronavírus okozta kritikus helyzethez még társult az új egészségügyi szolgálati jogviszony bevezetéséről szóló kormányrendelet megjelenése is, mely további stresszforrásként szerepelhet a dolgozók életében.

Az elvégzett elemzések azt az eredményt hozták, hogy a munkahelyen az új egészségügyi szolgálati jogviszony bevezetése, az emiatt kialakult bizonytalan jövőkép, a bérkompenzáció elmaradása és az orvosi-szakdolgozói bérek eltávolodása okozta a legnagyobb stresszforrást, és csak ez után következett magától a koronavírus fertőzéstől való félelem. Külföldi kutatások is kiemelték az egészségügyi szakdolgozók COVID-19 fertőzéstől való félelmét (Greenberg et al., 2020; Wu et al., 2020). A rossz lelkiállapotban lévő válaszadók minden kérdésben sokkal stresszebbnek ítélték meg a munkahelyüket, mint a jobb lelkiállapotban lévő kollégáik. A kiégés magas szintjéhez jelentősen hozzájárul a COVID-19 fertőzéstől való félelem, egy lehetséges áthelyezés COVID-19 részlegbe/kórházba, közvetlen kolléga COVID-19 fertőzöttsége, COVID-19 miatt kiesett kollégák helyettesítése miatti plusz munka, COVID-19 fertőzés miatt szükséges táppénz körüli bizonytalanság, az orvosi és a szakdolgozói bérek eltávolodása. A COVID-19 fertőzött betegek ellátása is jelentősen hozzájárul a kiégés magas szintjéhez. Ugyanerre az eredményre jutott több külföldi kutató is (Barello et al., 2020; Chor et al., 2020; Duarte et al., 2020).

A magánéleti stresszforrások közül a koronavírus fertőzés hazacipelésétől való félelem, az életet veszélyeztető következménytől és a családtag elvesztésétől való félelem, valamint a családtagok egészségügyi munka miatti veszélyeztetése jelent meg nagy többséggel. A fertőzés hazavitelétől való félelmet, valamint a családtagok veszélyeztetését külföldi kutatók is jelentős problémának találták (Deying Hu et al., 2020; Greenberg et al., 2020; Wu et al., 2020). A nagyobb fokú kiégésben szenvedő válaszadók mind-egyik, magánéletre vonatkozó kérdést jelentősen nagyobb stresszforrásnak ítélték meg, mint a jobb lelkiállapotban lévő kollégáik. Eredményeinkből kitűnik, hogy a kiégés magas szintjéhez a COVID-19 fertőzés hazacipelésétől való félelem és a megnövekedett otthoni feszültség járul hozzá jelentős mértékben.

A COVID-19 elleni védőoltástól való félelem is megjelenik a válaszadók körében, mely szoros összefüggést mutat a kiégettség mértékével.

Összességében elmondható, hogy a koronavírus járvány mind az egészségügyi szakdolgozók munkahelyén, mind a magánéletében megnövekedett stresszt okozott, mely hatással volt a kiégettségük mértékének növekedésére is. Ebben a nehéz helyzetben kellett szembesülniük a szakdolgozóknak az új egészségügyi szolgálati jogviszony bevezetésével is – időzítése nem volt a legmegfelelőbb –, mely jelentős stresszt okozva tovább rontott a lelkiállapotunkon. Mivel kutatásunk nem reprezentatív, így megállapításaink csak a felmérésben résztvevő szakdolgozókra érvényesek!

Köszönetnyilvánítás

Ezúton szeretnénk megköszönni minden kollégának a kérdőív kitöltését, mellyel nagymértékben hozzájárultak kutatásunkhoz!

Irodalomjegyzék

- 63/2011. (XI. 29.) 63/2011. (XI. 29.) NEFMI rendelet az egészségügyi szakdolgozók továbbképzésének szabályairól. Hozzáférhető 2021. február 6. http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100063.NEM
- 528/2020. (XI. 28.) Korm. rendelet az egészségügyi szolgálati jogviszonyról szóló 2020. évi C. törvény végrehajtásáról. Hozzáférhető: 2021.02.13. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A2000528.KOR&dbnum=1>
- Barello, S., Palamenghi, L., Graffigna, G. (2020). Burnout and somatic symptoms among frontline healthcare professionals at the peak of the Italian COVID-19 pandemic. *Psychiatry Research*, 290, doi:10.1016/j.psychres.2020.113129
- Chor, W.P.D., Cheng, W.M. Ng, L., Mok, P. L., Yau, Y. W., Lin, Z. (2020). Burnout amongst emergency healthcare workers during the COVID-19 pandemic: A multi-center study, *American Journal of Emergency Medicine*, in press, doi:10.1016/j.ajem.2020.10.040
- Duarte, I., Teixeira, A., Castro, L., Marina, S., Ribeiro, C., Jácome, C., ... Serrão, C. (2020). Burnout among Portuguese healthcare workers during the COVID-19 pandemic. *BMC Public Health*, 20:1885. doi:10.1186/s12889-020-09980-z
- Greenberg, N., Docherty, M., Gnanapragasam, S., Wessely, S. (2020). Managing mental health challenges faced by healthcare workers during COVID-19 pandemic. *British Medical Journal*, m1211. doi:10.1136/bmj.m1211
- Hoseinabadi, T.S., Kakhki, S., Teimori, G., Nayyeri, S. (2020). Burnout and its influencing factors between front-line nurses and nurses from other wards during the outbreak of Coronavirus Disease -COVID-19- in Iran. *Education Enfermería-Nursing Research and Education*, 38(2):e03. doi:10.17533/udea.iee.v38n2e03.
- Hu, D., Kong, Y., Li, W., Han, Q., Zhang, X., Zhu, L.X., ... Zhu, J. (2020). Frontline nurses' burnout, anxiety, depression, and fear statuses and their associated factors during the COVID-19 outbreak in Wuhan, China: A large-scale cross-sectional study. *Eclinical Medicine*, 24, doi:10.1016/j.eclinm.2020.100424
- Irinyi, T., Németh, A. (2010). Az egészségügyet ért kedvezőtlen külső hatások következménye a szakdolgozók lelki egészségére. A nővér hivatásának gyakorlása Magyarországon, ma egyenes út a szellemi és fizikai kiégéshez! *Nővér*, 23(5), 23-31.
- Irinyi, T., Lampek, K., Németh, A. (2017). Munkahelyi konfliktus és kiégés kapcsolata egészségügyi szakdolgozók körében. *Nővér*, 30(3), 22-28.
- Kisa, S. (2020). Burnout among Physicians and Nurses during COVID-19 Pandemic. *European Journal of Environment and Public Health*, 4(2), em0055. doi:10.29333/ejeph/8447
- Németh, A., Irinyi, T. (2012). Egészségügyi szakdolgozók testi és lelki egészségének összehasonlítása Csongrád megyében: 2008-2012. *Nővér*, 25(4), 28-35.
- Németh, A., Lampek, K., Domján, N., Betlehem, J. (2013): The well-being of Hungarian nurses in a changing health care system. *South Eastern Europe Health Sciences Journal*, 3(1), 8-12.
- Palfi, I., Nemeth, K., Kerekes, Zs., Kallai, J., Betlehem, J. (2008). The role of burnout among Hungarian nurses. *International Journal of Nursing Practice*, 14(1), 19-25. doi:10.1111/j.1440-172X.2007.00662.x.
- Piko, B. (2006). Burnout, role conflict, job satisfaction and psychosocial health among Hungarian health care staff: A questionnaire study. *International Journal of Nursing Studies*, 43(3), 311-318. doi:10.1016/j.ijnurstu.2005.05.003.
- Pines, A.M., Aronson, E. (1981). Burnout: from Tedium to personal growth. *New York City, The Free Press*, 17-20. Book
- Wu, Y., Wang, J., Luo, C., Hu, S., Lin, X., Anderson, A. E., ... Qian, Y. (2020). A comparison of burnout frequency among oncology physicians and nurses working on the frontline and usual wards during the COVID-19 epidemic in Wuhan, China. *Journal of Pain and Symptom Management*, 60(1), e60-e65. doi:10.1016/j.jpainsymman.2020.04.008